

Cievne príčiny ulcerácií dolných končatín: Súčasná možnosti cievnej chirurgie

V. Šefránek, P. Lofaj

Klinika cievnej chirurgie

NÚSCH Bratislava

ULCERÁCIE DOLNÝCH KONČATÍN

- **Závažná medicínska a socio - ekonomická entita**
- **Multifaktoriálna etiopatogenéza**
- Etiológia prevažne **vaskulárna**:
  - Chronická venózna insuficiencia (CHVI)
  - Chronická arteriálna ischemia (PAO)
  - Artériovenózne fistuly (AVF)
- **Iné príčiny**: systémové, onkologické, kožné, infekčné, traumatické

CHARAKTERISTIKA ULCERÁCIÍ DOLNÝCH KONČATÍN (UDK)

- Chronická strata tkaniva zasahujúca do rozličnej hĺbky a v rôznych anat. areách DK, prevažne v distálnej 1/3 až 1/2.
- **Mechanizmus vzniku** je odlišný pri PAO a CHVI
- **PAO** – redukcia arteriálneho prítoku - pokles perfúzneho tlaku v arteriolách a kapilárach – degenerácia až nekrotická tkanív – vznik defektu. Svedčí o pokročilom štádiu ochorenia: **Fontaine IV**.
- **CHVI** - reflux / obštrukcia žíl (hĺbkových / povrchových) – **venózna hypertenzia** – spustenie zmien v makro- a mikrocirkulácii

ZMIEŠANÉ ULCERÁCIE / MIXED ULCERS

- **Kombinované arteriálne a venózne** postihnutie – pomerne častý výskyt v klinickej praxi
- **Venózne ulkusy – 80 až 90%** celkového počtu ulcerácií v priemyselných krajinách
- Z toho **20 až 25% zmiešané ulcerácie**

VÝZNAM VČASNEJ DIAGNOSTIKY

- **Diagnostika** jednotlivých typov a presná anatomická identifikácia poruchy / patofyziologického mechanizmu – extrémne dôležité pre optimálny liečebný postup
- **Diagnóza** musí byť včasná, aby ulkus neprešiel do chronického štádia !
- **Indikácia** správnej liečby – rovnako včasná

KLINIKA VASKULÁRNE PODMIENENÝCH ULCERÁCIÍ

- **Anamnéza: trvanie ulkusu** –
čerstvá/chronická (vplyv na prognózu – hojenie)
- **Bolesť** (klaudikácie, pokojová ischemická bolesť,
bolesť zo stázy pri CHVI)
- Prekonané ochorenia: flebotrombóza, flebitída,
operácie, úrazy, sadrová fixácia
- **Iné prejavy:** parestézie, pruritus, opuch,
únavnosť, kŕče, **cievno-chirurgické operácie,**
PVI, operácie varixov, sklerotizácia a pod.

KLINIKA VASKULÁRNE PODMIENENÝCH ULCERÁCIÍ

➤ Fyzikálne vyšetrenie:

- **Umiestnenie** v rámci predkolenia (proximálna-distálna časť), **veľkosť ulkusu (cm)**, tvar, okraje, spodina, okolie ulkusu, sekrécia, infekcia,
- Typické prejavy **arteriálnej ischémie / CHVI**
- **PAO**: farebná zmena, absencia pulzácií, chlad, chýbanie ochlpenia,
- **CHVI**: lipodermatoskleróza, hyperpigmentácia, edém, varixy, corona phlebectatica, biela atrofia
- **AVF**: vír, šelest, dilatácia žíl, ischémia periférie

KLINIKA VASKULÁRNE PODMIENENÝCH ULCERÁCIÍ

Diferenciálna diagnostika

PARAMETER	ARTERIÁLNY	VENÓZNY	NEUROPATICKÝ
LOKALIZÁCIA	noha	členok	planta nohy
BOLEŠŤ	intenzívna	mierna	Neprítomná
SPODINA	fibrózny exsudát	fibrózny exsudát granulácie	kalus
INÝ NÁLEZ	trofické zmeny	CHVI	hypestéza
ARTER. PULZÁCIE	↓ až 0	prítomné	obvykle prítomné

Porovnanie spodiny
vredov

Diferenciálna diagnostika

- Vaskulárne podmienené ulcerácie
- Martorellov ulkus (arteriálna hypertenzia)
- Vaskulitídy
- Hematologické ochorenia (polyglobúlia, trombofília, poruchy fibrinolýzy)
- Neuropatie
- Dermatologické ochorenia
- Tumory
- Dekubity
- Trauma
- Postiradiačné zmreny

Spolupráca so špecialistami

- Správne nasmerovanie liečby : ulcerácia je väčšinou prejav pokročilého štádia ochorenia – nemožno podceňovať
- Čerstvé UDK sa hoja lepšie a rýchlejšie ako chronické
- Stereotyp – „banálne ochorenie – dermatologická ambulancia bez spoluúčasti vaskulárneho špecialistu“
- Vaskulárny pôvod UDK treba verifikovať a upresniť diagnostiku – nasmerovať manažment
- Bakteriologické vyšetrenie UDK - vždy súčasťou – nálezu treba prispôbiť liečbu

Miesto a význam cievnej chirurgie v liečbe vaskulárne podmienených ulcerácií

- Správna **diagnóza** a poznanie **indikácií** aj terapeutických postupov je základným predpokladom zvolenia správneho postupu
- **Konzervatívny postup** – v počiatkoch pokoj, adekvátna kompresia, lokálne ošetrovanie UDK – ATB výnimočne - priebežne diagnostický proces
- **Aktívnejšie liečebné postupy** pri vaskulárne podmienených ulceráciách sa líšia podľa konkrétneho typu ulcerácie a základnej choroby

CHVI – cievno-chirurgické postupy

- Pred každým zásahom exaktné klinické a ultrazvukové vyšetrenie – mapping venózneho systému – flebografia je obsolentným vyšetrením
- **Varixy** – najčastejšou príčinou – reflux vo VSM, VSP – stripping, lokálna extirpácia varixov, ošetrovanie insuficient. perforátorov
- Laser+rádiofrekvenčná ablácia – pri ťažkých formách CHVI nevhodné.
- **SEPS**
- Porucha v **hĺbkovom venóznom systéme**
  - Reflux pre deštrukciu chlopňového aparátu s porušením svalovej pumpy – valvuloplastiky
  - Obštrukcia – venózne bypasy

PAO – cievno-chirurgické postupy

- Arteriálna ischémia s UDK – **Fontaine IV** – terminálne štádium – treba konať rýchlo a cieľavedome – neodkladne pacienta odoslať na cievno-chirurgické oddelenie (8 v SR)
- Tam sa rozhodne, či sa pacient podrobí endovaskulárnej alebo otvorenej chirurgickej liečbe
- **Endovaskulárne metódy** – PTA, implantácia stentov
- **Otvorená chirurgia** – bypasy, trombektómia, embolektómia, endarterektómia
- TASC II

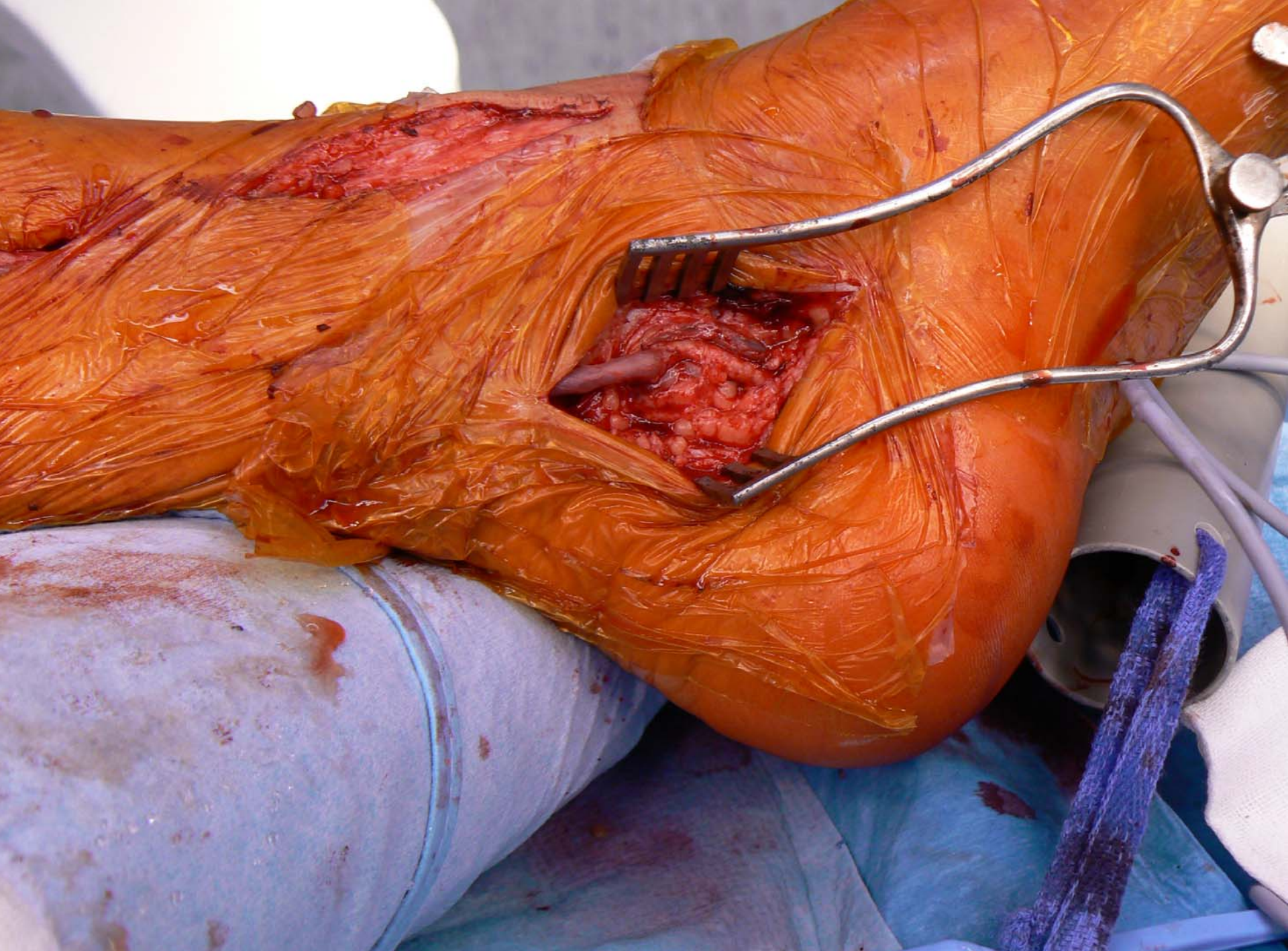
Ulkus pri arteriálnej ischemii (PAO)

ULCERÁCIE PRI CHVI

ZÁVERY

- V každom prípade vaskulárne podmienenej ulcerácie ide o **pokročilé štádium ochorenia – (CHVI, PAO)** nemožno podceňovať !
- Potrebný je neodkladný a cieľavedomý manažment.
- **Úloha lekára I. kontaktu je nesmierne dôležitá.**
- Posúdenie ulcerácií patrí však **do rúk špecialistu** (cievny chirurg, angiológ, dermatológ).
- **Interdisciplinárna spolupráca** je nevyhnutná!

➤ **Ďakujem za pozornosť!**